

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ НА ОСНОВІ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ

*Торкатюк В.І., Железнякова І.Л., Прижкова О.Ю., Соколов Д.В., Дріль Н.В.,
Архипенко О.О.*

*Харківський національний університет міського господарства імені
О.М.Бекетова*

На даний момент в процесі функціонування будівельного комплексу в контексті забезпечення регіонального розвитку роль логістики має суттєве значення. Проблемами логістики цікавляться багато дослідників і господарників. Підприємства та організації які займаються бізнесом витрачають на логістику від 5 до 35% від обсягу продажів в залежності від типу бізнесу, географічного масштабу діяльності та інших характеристик. Розвинені країни витрачають сотні мільярдів доларів на логістику, причому впродовж багатьох років зберігається тенденція збільшення цих витрат.

Практично у всіх країнах значна частка логістичних витрат припадає на транспортну складову. У британській економіці транспортні витрати складають 41% від загальних логістичних витрат, в економіці США - 46%, у Польщі до 50%. В окремих країнах на частку транспортної складової припадає близько 60% таких витрат. Варів транспортна складова має різну частку в залежності від виду продукції: 2-3% для електроніки, 5-6% для продуктів харчування, 7-12% для машин і устаткування, 40-60% для сировинної продукції, 80-85% для мінерально-будівельних матеріалів.

Логістика, розвиваючись на підприємствах різних галузей економіки, набуває специфічних галузеві риси. У будівництві вона має ряд особливостей.

Перша особливість - це досить низький рівень логістики в будівництві як галузі народного господарства України, що пояснюється рядом причин.

По-перше, загальним розвитком логістики в нашій країні. Українська логістика, незважаючи на велику кількість успішних прикладів впровадження логістичного підходу на ряді підприємств, знаходиться на низькому рівні. Індекс логістики, на основі якого визначався рейтинг країни, враховує час проходження митних процедур, вартість логістики (включаючи тарифи на вантажні перевезення), ступінь розвиненості логістичної інфраструктури, логістичні компетенції, здатність відстежувати поставки і ряд інших факторів.

Доведення показників логістики українських підприємств до рівня розвинених країн утруднюється по ряду об'єктивних причин, таких як: історичним відставанням сфери обігу продукції від виробничої сфери, відсталість транспортної та складської інфраструктури, високий ступінь зносу рухомого складу та об'єктів інфраструктури транспорту, низький рівень розвитку складських операцій та ряд інших. Крім того, розвиток логістики характеризується регіональною нерівномірністю.

По-друге, в будівництві у менеджерів середньої та вищої рівнів невисокий рівень знань в галузі логістики. Незважаючи на те, що 84% опитаних представників промисловості та будівництва вважають логістику головним чинником впливу на рівень сервісу покупця, 71% - головним фактором впливу на прибутковість і 65% - ключовим джерелом конкурентоспроможності компанії, при цьому всього 35% бачать логістику головним пріоритетом в компанії. Це говорить про сприйняття логістики як другорядної галузі управління, недостатніх знаннях вищої та середньої менеджменту про концепціях сучасної логістики. Багато хто вважає, що логістика не є головним керуючим пріоритетом на підприємстві, а більше 4% вважають свої компанії невідповідними до зовнішніх збоїв в логістиці, а ступінь зовнішньої співпраці в логістичних операціях набагато нижче ступеня внутрішнього співробітництва.

Представники будівельних і промислових компаній розвиток компетенцій персоналу в логістиці ставлять на четверте (після підвищення

якості, розвитку інформаційних систем, вибору постачальників) місце в ряду важливих для успішного розвитку підприємства потреб. Показово, що четверте місце компетенцій персоналу в логістиці ділять з потребою скорочення витрат на логістику. Торгові компанії компетенцію персоналу в галузі логістики вважають другою за значимістю потребою, вона поступається місцем лише розвитку інформаційних технологій.

По-третє, низький рівень логістики в будівництві пояснюється тим, що підприємства галузі не вичерпали резерви підвищення ефективності в галузі продажів і виробництва. Зниження цих резервів, особливо в ситуації економічного спаду, зробить застосування логістичного підходу в управлінні більш актуальним.

Друга особливість пов'язана з характером будівельного виробництва і відображається на еволюції логістики в конкретних компаніях. Порівняємо етапи впровадження логістичного підходу на промисловому і будівельному підприємстві.

Логістика промислового підприємства в своєму розвитку проходить ряд етапів (стадій). На першій стадії логістика зачіпає складування і транспортування готової продукції. На другій стадії логістика включає обслуговування замовників, обробку замовлень, складування, управління запасами готової продукції, транспортування, тобто інтегруються всі логістичні функції, що їх при розподілі готової продукції. Основний акцент в логістичному управлінні робиться на зниження логістичних витрат. На третій стадії до результату, досягнутого на попередньому рівні, додаються доставка сировини, матеріалів на підприємство, прогноз збуту, управління запасами матеріалів, незавершеного виробництва, закупівля сировини, матеріалів, проектування логістичних систем. Оцінка функціонування логістики підприємства проводиться на основі порівняння зі стандартами якості. На четвертій стадії інтегруються всі функціональні області логістики, підприємства виходять на глобальний рівень роботи з урахуванням законів різних країн. Логістика охоплює і митні операції, вводиться суцільна єдина

документація, посилюється потреба в «третій стороні» (в логістичних посередниках).

Особливості будівельного виробництва обумовлюють відсутність перших двох етапів. Розвиток логістики в будівництві починається з вдосконалення та реінжинірингу процесів постачання, інтегрування логістичних функцій: транспортування і складування матеріалів, управління запасами, як на рівні окремих об'єктів, так і на рівні організації в цілому, управління закупівлями і взаєминами з постачальниками. Основні рішення в галузі постачання будівельного підприємства повинні при цьому вирішуватися на основі загальних витрат з урахуванням дотримання стандартів якості.

Другий етап розвитку логістики - пов'язаний з застосування логістичного підходу в організації будівельного виробництва, логістична інтеграція постачання і виробництва. На цій стадії основні концепції логістики, такі як «точно вчасно», «бережливе» виробництво і ряд інших знаходять застосування у виробничих процесах будівельного підприємства. Наслідком даної особливості логістики в будівництві є орієнтація бенчмаркінгу логістики будівельного підприємства на промислові підприємства, що здійснюють збірку будь-яких об'єктів, наприклад, автоскладальні виробництва.

Третя особливість логістики в будівництві пов'язана з тим, що будівельна організація рідко є «господарем» логістичного процесу. Вона розглядається як споживач в логістичних системах виробників і постачальників матеріалів, компонентів. Ця особливість є наслідком недостатньої уваги до можливостей, які може надати логістика в області оптимізації затрат. При традиційній організації логістичних процесів на «вході» будівельної організації потрібно чітке формулювання стандартів логістичного сервісу. Йдеться про такі процедури як: час виконання замовлення, рівень логістичних витрат, надійність поставок і ін. Знання зазначених показників дозволять змінити логістичні процеси в постачанні,

зроблять прозорою систему контролінгу логістичної системи. Четверта особливість логістики в будівництві - це найширші можливості для логістичного аутсорсингу, зокрема, у постачанні. Для будівельної організації велика частина операцій при виконанні логістичних функцій транспортування, складування, управління запасами і закупівлями є допоміжними процесами. Відповідно до концепціями ключових компетентностей та реінжинірингу підприємству необхідно встановити найкращий джерело конкурентної переваги, зробивши ключові процеси якомога ефективнішими і ощадливими, а неключові - передати на аутсорсинг.